

POSTANOWIENIE

Dnia 2 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz

na posiedzeniu w dniu 2 kwietnia 2025 r. w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w kwestii wniosku SSN Marka Siwka z dnia 26 lutego 2025 r., w przedmiocie wyłączenia SSN Moniki Koby od udziału w rozpoznaniu wniosku o zbadanie spełnienia przez SSN Marka Siwka wymogów niezawisłości i bezstronności, który został zarejestrowany pod sygn. akt I ZB 108/23

postanowił:

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. wyłączyć SSN Monikę Kobę od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 108/23.

UZASADNIENIE

W dniu 26 lutego 2025 r. SSN Marek Siwek złożył wniosek, w trybie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k., o wyłączenie SSN Moniki Koby od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. I ZB 108/23 - dotyczącej rozpoznania wniosku z dnia 30 listopada 2023 r. o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Marka Siwka w sprawie o sygn. akt I ZO 125/23. Sprawa o wyłączenie SSN Moniki Koby została zarejestrowana pod sygn. akt I ZO 29/25.

SSN Marek Siwek w uzasadnieniu wniosku wskazał, że SSN Monika Koba, wylosowana do składu orzekającego w sprawie o sygn. akt I ZB 108/23, złożyła w dniu 17 października 2022 r. oświadczenie, w którym wskazała, że orzeczenia wydane przez osoby powołane na urząd sędziego Sądu Najwyższego w trybie przewidzianym obecnie obowiązującą ustawą o Krajowej Radzie Sądownictwa obarczone są wadą prawną, a także naruszają prawo do sądu, w związku z czym

odmawia orzekania z osobami powołanymi do Sądu Najwyższego w takiej procedurze. Nadto procedura ta, została określona przez SSN Monikę Kobę w powołanym oświadczeniu jako wadliwa, a jej skutkiem jest m.in. naruszenie prawa obywatela do sądu. SSN Marek Siwek wskazał również, że oświadczenie to zostało złożone w czasie obowiązywania ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym – dalej powoływanej jako: u.SN w obecnym kształcie co prowadzi do przekonania, że stanowi wprost ustosunkowanie się do treści przepisów wprowadzonych m.in. do jej art. 29, a więc wskazuje po pierwsze, że podpisani sędziowie deklarują, że nie będą orzekać w składach „mieszanych”, a także, że ocena przesłanek zawartych w art. 29 ust. 5 u.SN będzie dokonywana przez nich w jeden, wynikający z tego oświadczenia sposób. W tej sytuacji nie sposób, by przeciętny obserwator niniejszego postępowania nie miał wrażenia o jego pozorności - niezależnie bowiem od tego, jakie argumenty zostałyby w tym postępowaniu przedstawione, wymienieni wyżej sędziowie już dawno i publicznie wyrazili stanowisko co do oceny jego przedmiotu, która to ocena w sposób oczywisty pozostaje w ścisłym związku z przedmiotem niniejszego postępowania prowadzonego w trybie art. 29 § 5 u.SN. W tym stanie rzeczy powinno być oczywiste, że w sytuacji wylosowania wskazanych wyżej sędziów do składu orzekającego na podstawie art. 29 § 5 u.SN powinni oni złożyć żądania wyłączenia ich od rozpoznania sprawy, gdyż podstawowa okoliczność, a więc ocena procedury, w jakiej wystąpił SSN Marek Siwek i w której został powołany na urząd sędziego Sądu Najwyższego została już przez nich publicznie dokonana, co powoduje, że istnieje uzasadniona wątpliwość, że znajdzie to stosowne odzwierciedlenie w postanowieniu w niniejszej sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W postępowaniu w przedmiocie badania spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości lub bezstronności, określonym w art. 29 § 4 – 25 u.SN, możliwe jest wyłączenie wylosowanego sędziego od udziału w rozpoznaniu takiej sprawy. Może to nastąpić gdy: 1) zachodzą okoliczności skutkujące wyłączeniem wylosowanego sędziego z mocy prawa (*iudex inhabilis*), lub 2) gdy wniosek o wyłączenie złoży strona tego postępowania wskazując na

zaistnienie okoliczności, o których mowa w art. 41 § 1 k.p.k. – por. mająca moc zasady prawnej uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2023 r., sygn. akt I KZP 22/22, albo 3) gdy żądanie wyłączenia (wniosek o wyłączenie) go od udziału w sprawie zgłosi wylosowany sędzia, a także 4) w wyniku wszczętego z urzędu postępowania o wyłączenie w sytuacji, gdy nie dojdzie do „samowylączenia” się wylosowanego sędziego (por. np. E. Skrętowicz, *Iudex inhabilis* i *iudex suspectus* w polskim procesie karnym, Lublin 1994, s. 70, R. Kmiecik, Tryb wyłączenia sędziego i prokuratora w kodeksie postępowania karnego, Prokuratura i Prawo, 1999, nr 11 – 12, s. 23, K. Papke – Olszauskas, Wyłączenie uczestników procesu karnego, Gdańsk 2007, s. 147 – 155 i s. 180 – 181). Argumentacja przedstawiona przez SSN Marka Siwka we wniosku z dnia 26 lutego 2025 r., pozwala na zaliczenie tego wniosku o wyłączenie sędziego do sytuacji przedstawionej w pkt 2). Złożony wniosek w trybie art. 29 § 5 u.SN o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności, a zarejestrowany pod sygn. akt I ZB 108/23, dotyczy SSN Marka Siwka, który tym samym jest stroną w tym postępowaniu i ma uprawnienie do złożenia wniosku o wyłączenie sędziego wylosowanego do składu orzekającego w sprawie o sygn. akt I ZB 108/23.

W myśl art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Dla stwierdzenia podstawy wyłączenia sędziego, wymagane jest zatem istnienie określonej kategorii okoliczności, która, jeżeli zestawiać ją z przedmiotem rozstrzygnięcia w określonej sprawie, prowadzi do wniosku o uzasadnionej wątpliwości co do bezstronności sędziego, mającego ją rozstrzygnąć. Oznacza to, że pomiędzy podnoszonymi okolicznościami, które powinny mieć charakter rzeczywisty i obiektywny, a rozstrzygnięciem konkretnej sprawy musi zachodzić związek funkcjonalny, pozwalający na możliwości wyprowadzenia z nich wniosku o istnieniu uzasadnionej wątpliwości co do braku bezstronności rozstrzygnięciu tej sprawy. Uzasadniona wątpliwość co do bezstronności, w rozumieniu art. 41 § 1 k.p.k., zachodzi zatem zawsze *in concreto*, a nie *in abstracto*. Nie może zatem stanowić jedynie subiektywnego przekonania określonej osoby, lecz winna być konkretna, realna, obiektywna i poddająca się zewnętrznej weryfikacji (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11

stycznia 2012 r., sygn. akt III KK 214/11, OSNKW 2012, z. 4, poz. 4). Wymóg bezstronności sędziego należy rozumieć zarówno w aspekcie braku przejawów subiektywnej stronnicości sędziego lub jego osobistych uprzedzeń, jak i konieczności obiektywnej bezstronności sądu, który winien dawać wystarczające gwarancje, by wykluczyć wszelkie uprawnione wątpliwości w tej mierze (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2018 r., sygn. akt III KK 244/17, LEX nr 2433068). W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego akcentowana jest konieczność zróżnicowania obiektywnej bezstronności sędziego i jego bezstronności w odbiorze zewnętrznym, przy czym co do odbioru zewnętrznego z reguły odwołać się można do oceny sytuacji dokonanej przez hipotetycznego, przeciętnie wykształconego, logicznie myślącego członka społeczeństwa, który nie jest osobiście zainteresowany wynikiem procesu. Podkreśla się, że instytucja wyłączenia sędziego w równej mierze służy zapewnieniu realnej bezstronności sądu, jak i umacnianiu autorytetu wymiaru sprawiedliwości przez usuwanie choćby pozorów braku bezstronności. Znaczenie społecznej oceny bezstronności sędziego, a także wynikająca z tego perspektywa interpretacji podstaw wyłączenia sędziego, skutkuje tym, iż o potrzebie zastosowania instytucji wyłączenia nie może decydować jedynie zasadność *in casu* zarzutu będącego podstawą wniosku o wyłączenie, ale również ocena, czy dla postronnego obserwatora zachodzą, w realiach sprawy, wystarczające okoliczności które w odbiorze społecznym mogą budzić wątpliwości co do bezstronności sędziego (por. np. wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 20 lipca 2004 r., sygn. akt SK 19/02, OTK ZU 2004, nr 7/A, poz. 67, z dnia 13 grudnia 2005 r., sygn. akt SK 53/04).

Kierując się tym przekonaniem Sąd Najwyższy uznał, iż z perspektywy odbioru zewnętrznego obserwatora da się dostrzec w realiach niniejszej sprawy okoliczności przemawiające za spełnieniem przesłanki z art. 41 § 1 k.p.k. i mając to na uwadze wyłączył SSN Monikę Kobę od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 108/23, dotyczącej rozpoznania wniosku, złożonego w trybie art. 29 § 5 u.SN, o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Marka Siwka.

[M. T.]

[a.f]